

Aandachtswijken zijn wijken die te maken hebben met een concentratie van problemen, en die door die reden extra aandacht krijgen van het kabinet. Deze extra aandacht krijgen ze ook van de media, helaas heeft het overgrote deel van die media aandacht een negatieve toon. Dit komt vooral door de manier hoe de berichten over deze door de media genoemde 'probleemwijken' tot stand komen. En helaas laat deze negatieve berichtgeving een spoor van gevolgen achter zich, gevolgen waar de wijk en de bewoners veel van merken. Kortgezegd de media maakt van een wijk met problemen een probleemwijk.

Probleemwijken bestaan niet zonder de media

'De media maakt van een wijk met problemen een probleemwijk'

Daniëlle Bakker, 1502220
danielle.bakker90@gmail.com
Minor Sociaal Duurzame Wijk, Transitiestrategieën voor probleemwijken.
Docenten: Machiel van Dorst, Frank van Steenbergen en Derk Loornbach
Delft, November 2010

Aandachtswijken, Probleemwijken, Krachtwijken, Vogelaarwijken, tegenwoordig hoor je er veel over en veel mensen hebben er hun mening over klaar. Laten we hierbij duidelijk zijn: veel buitenstaanders hebben hun mening over zo'n wijk wel klaar liggen. Ze willen er liever niet dood gevonden worden en vermijden deze plekken, ook als deze wijken bij hun om de hoek liggen. Er gaan wilde verhalen over overlast van hangjongeren, veel geweld, schiet- of steekpartijen en dat het er vies is. Maar als men negatief denkt over een aandachtswijk, zonder ooit in een wel zogenoemde probleemwijk geweest te zijn, hoe komen ze dan aan dat negatieve beeld? Zijn het verhalen die ze horen van mensen die in een probleemwijk wonen, is het de media die hun negatief beïnvloed of zijn er andere factoren die tot deze perceptie leiden? Is er een relatie is tussen die media en de vooral negatieve perceptie en leidt die tot een probleemwijk?

Om het onderwerp niet te breed te maken wordt er in dit essay in gegeaan op de volgende stelling: De media maakt van een wijk met problemen (dat in dit essay ook wel een aandachtswijk wordt genoemd) een probleemwijk. Met beide woorden aandachtswijk en probleemwijk bedoelt men hetzelfde, alleen worden ze anders gebruikt, en kan je er twee verschillende betekenissen aan geven. Met het politieke begrip aandachtswijken bedoelt men wijken die te maken hebben met een concentratie van problemen. Problemen op het gebied van leefbaarheid, sociale onrust, onveiligheid en criminaliteit. Onder deze problemen vallen bijvoorbeeld ook zaken als (weinig) geld, mishandeling, en andere problemen die zich achter de voordeur afspelen. Het begrip aandachtswijk wordt vooral door politici en ambtenaren gebruikt. De term probleemwijk heeft een stuk negatiever imago, dit komt vooral omdat het vaak gebruikt wordt in combinatie met criminaliteit en onveiligheid, en een stuk minder met de problemen die zich achter de voordeur afspelen. Het door de media uitgevonden, en dus meer algemeen toegepaste woord "probleemwijk" heeft duidelijk een negatiever imago.

De relatie tussen media en aandachtswijk, één met diepe dalen

Aandachtswijken

In het jaar 2000 is men vanuit de politiek begonnen met het aanpakken en bestrijden van de achterstand en het verbeteren van de leefbaarheid in een aantal wijken; deze wijken werden toen aandachtswijken genoemd. Het begon bij de Remkes-wijken naar de Kamp-wijken, via Winsemius-wijken naar de Vogelaar-wijken. Oftewel iedere kabinetsperiode was er weer een andere aanpak en ook een ander aantal wijken, wat duidt op een andere manier van wijken selecteren. Uit deze rit, die de plannen voor wijk-herstructurering hebben doorgaan, blijkt wel één belangrijk punt: óf er een wijkaanpak moet komen daar zijn alle kabinetten het wel over eens. Hoe deze wijken het beste aangepakt kunnen worden is door de jaren heen veelvuldig gediscussieerd. (de Kreij, 2007)

Vanaf het moment dat het kabinet met de door hen gekozen achterstandswijken aan de slag gingen stonden deze wijken al volop in de aandacht. De voorganger van het woord achterstandswijk is het woord 'achterbuurten'. Deze benaming doelt vooral op de wijken waar de lagere klassen vroeger woonden, waar er losser werd omgegaan met de normen en veel slechte woningen stonden. Dit waren dan vooral de wijken die dicht bij de fabrieken stonden, deze wijken waren meestal door de eigenaar van een in de buurt liggende fabriek snel opgezet om de hoge woningnood te overbruggen.

De huidige aandachtswijken zijn bijna allemaal wijken die vlak na de oorlog gebouwd werden, de zogenoemde na-oorlogse-wijken. De oorzaak dat juist deze wijken aandachtswijken worden genoemd komt waarschijnlijk door de goedkope en niet gevarieerde woningen die in de wijk liggen. De woningen in de aandachtswijken zijn ontstaan doordat er na de oorlog een hoge woningnood was en men daardoor toen liever koos voor kwantiteit dan voor kwaliteit. Daarnaast zijn de meeste woningen in deze wijken huurwoningen, meestal ligt dat aantal ver boven de 50 procent. En ook hebben de woningen een lage huurprijs. Al deze punten bij elkaar zorgen ervoor dat er heel veel mensen met een lagere (of geen) scholing en daarnaast ook een laag inkomen wonen. Door de concentratie van deze verschillende groepen in één wijk, bestaat deze voornamelijk uit mensen met lage inkomens, lage scholing en ook nog andere groepen die in de samenleving worden buitengesloten. Dit vergroot aanzienlijk de kans dat er een aandachtswijk ontstaat, en dit is dan ook in verscheidene wijken gebeurt. Er zijn mensen die niet vrijwillig in deze wijken terecht komen, maar niet anders kunnen omdat ze voor een andere wijk te weinig geld hebben. Ze hebben een slecht beeld van de wijk, ondanks dat ze er nog nooit geweest zijn. De wijk heeft een slecht 'imago' kan je dan wel stellen. Maar ook de mensen die wel met plezier in de wijk wonen hebben last van het slechte imago van hun wijk. Ze moeten constant aan buitenstaanders uitleggen waarom ze in die wijk wonen, en dat de wijk helemaal niet zo slecht is. Dat slechte imago hebben aandachtswijken gekregen door de media.

Media

De media speelt een belangrijke maatschappelijke rol in de hele samenleving. Maar op welke manier speelt de media dan zijn rol? Voorheen sprak men altijd van de injectie-theorie, dit werkt als volgt: hoe meer je de mensen inspuist met een bepaald media-onderwerp, hoe meer dit bij mensen tot een reactie leidt. Die reactie wordt dan vooral veroorzaakt door de soort media of aard van het product die men ingespoten krijgt. Maar men kwam erachter dat het toch niet zo eenvoudig in elkaar zat, men dacht namelijk dat de mensen alles opnamen wat er tegen hun gezegd werd. Maar de mensen zijn toch actiever met de media bezig. Mensen stellen zich selectief bloot aan media uitingen, ze doen aan selectief interpreteren en aan selectief onthouden (Klapper, 1969). Dit is daarom ook de reden waardoor de injectie-theorie tegenwoordig niet meer gebruikt wordt (de Sterke, 2008)

Een van de grootste bronnen die zorgen ervoor dat er media 'ontstaat' en verspreid wordt zijn journalisten. Journalisten schrijven over belangrijke gebeurtenissen, maken video-reportages, nemen interviews af en ga zo maar door. Journalisten weten veel over verschillende onderwerpen en maken daarvan ook vaak gebruik, eigenlijk zonder er bij na te denken dat de mensen die deze informatie ontvangen niet dezelfde achtergrondkennis hebben als zijzelf. Doordat mensen deze voorkennis missen weten zij vaak niet wat de achterliggende gedachten achter het bericht is. (van Ginneken, 2002) Een voorbeeld hiervan is over hangjongeren, hierover lees of hoor je vaak berichten dat ze overlast geven. Maar veel mensen weten niet dat veelal deze overlast komt doordat de jongeren niets te doen hebben in hun wijk of dat hun ouders zoveel aan hun hoofd hebben dat ze hun kinderen niet goed kunnen opvoeden. Als de mensen dit soort dingen weten over hangjongeren zullen ze daar waarschijnlijk een stukje positiever naar toe kijken.

Daarnaast benadrukken journalisten ook dat zij alleen maar feiten laten horen en lezen. Maar als men wat specifiek naar alleen het woord feiten kijkt en naar de Latijnse betekenis van factum, wat afgeleid is van het Latijnse werkwoord facere of maken, wordt er anders naar het woord feiten gekeken. Alle feiten zijn eigenlijk gewoon door mensen zelf gemaakt; er bestaan dus ook geen feiten die voor zichzelf spreken. Rapportages over bepaalde observaties worden vooral bepaald door op welke manier de observaties plaatsgevonden hebben. Er is sprake van voorselectie en –interpretatie in bijvoorbeeld de keuze van woorden, beelden en volgorde. Uit deze rapportages komen bepaalde conclusie, die weer als feiten in de media gepresenteerd worden. (van Ginneken, 2002)

Een andere omschrijving van hoe de media te werk gaat is via patroon-vorming. (van Ginneken, 2002) De media is als de viltstift die het patroon duidelijk maakt. Ze maken hun logica duidelijk, en overtuigen dat als waarheid op te nemen. Andere logica worden daardoor over het hoofd gezien, waardoor er op mensen soms een vertekende boodschap of indruk achter gelaten wordt.

Ook moet er natuurlijk rekening mee gehouden worden dat het interpreteren van media ook voor een gedeelte te maken heeft met de achtergrond, de leeftijd, de leefstijl en het denk vermogen van de mensen die de berichten horen en lezen. De achtergrond die je hebt zorgt er voor hoe jij een bepaald bericht interpreteert, je krijgt je eigen visie op het bericht. Maar de media kan ervoor zorgen dat zij door op een bepaalde manier het bericht brengen(zie hierboven geschreven) het voor elkaar kunnen krijgen de indruk achter te laten die zij willen, dit ligt dan wel vooral aan op wie ze het overbrengen. Maar los van dat kan je een ding stellen, ze hebben wel heel veel invloed over wat er op welke manier er in de media verschijnt.

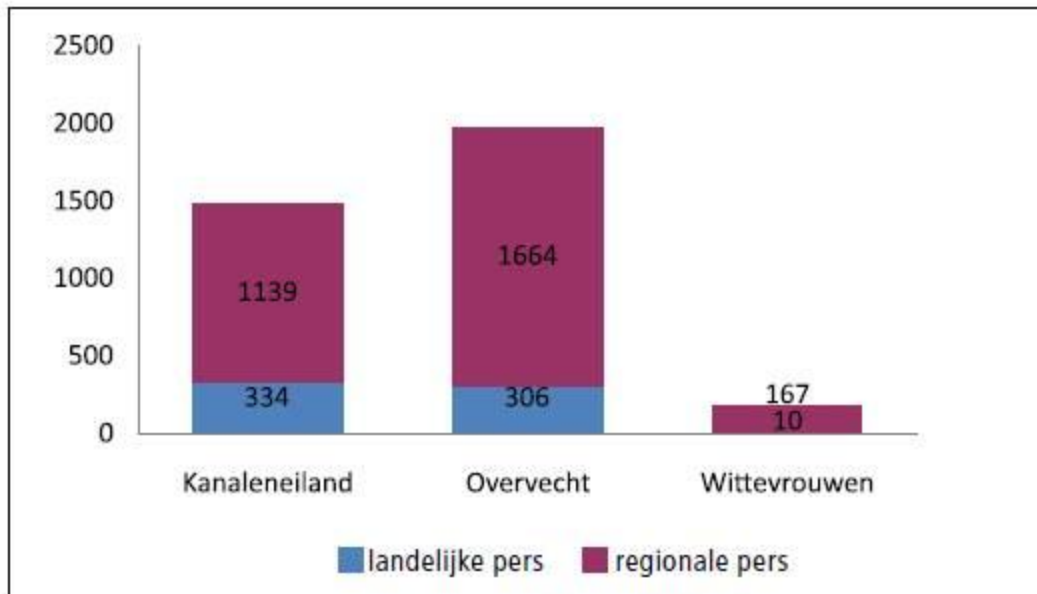
Aandachtswijken en berichtgeving

Dit gebeurt ook als we het over berichtgeving van aandachtswijken hebben, een veelbesproken onderwerp in de media. Berichten over overlast, politie-optreden en criminaliteit zijn er in overvloed in vergelijking met andere niet op sensatie beruste berichtgevingen. Berichten over dat er ook (hardwerkende) mensen zijn die zich in hun aandachtswijk prettig voelen lees je niet in de verschillende media. Deze ontwikkeling heeft verschillende heftige debatten veroorzaakt. Zo ook tussen SBS 6 en de toenmalige burgemeester van Eindhoven Alexander Sackers. SBS 6 heeft namelijk een serie gemaakt over aandachtswijken, die de naam 'probleemwijken' draagt. Het commentaar van de Eindhovense burgemeester bestond dan ook uit de woorden dat de bewoners zich niet herkennen in het beeld wat SBS 6 in beeld bracht, daarnaast woonde maar één op de vier hoofdrolspelers in de wijk en lagen sommige in beeld gebrachte locaties niet in de wijk. Het ging hierbij om de wijk Woensel-West in

Eindhoven, maar er zijn ook andere wijken in het programma aan de beurt geweest. (Costera Meijer, 2010)

Ook in de wijken Kanaleneiland en Overvecht, beide aandachtswijken in Utrecht, is er volgens de bewoners veel negatieve publiciteit geschreven of gesproken in de media. Maar is deze conclusie van de bewoners terecht? En mocht deze conclusie terecht zijn, heeft deze negativiteit dan nog invloed en zorgt het voor negatieve gevolgen? De bewoners beweren van wel, dus hoe zit het eigenlijk in elkaar?

Een onderzoek van het project 'U in de wijk' (tekst 1) heeft gebruik gemaakt van de databank LexisNexis en daar alle krantenartikelen uitgehaald verschenen tussen 1 januari 2007 en 30 oktober 2009 die over de wijken Kanaleneiland en Overvecht gingen (het moest in de lopende tekst of als plaats genoemd worden in het krantenartikel). Hetzelfde soort berichten maar dan over de wijk Wittevrouwen werden ook opgezocht, deze wijk is in 2008 verklaard tot veiligste wijk van Utrecht en diende daardoor als vergelijkingsmateriaal. Op deze manier is onderzocht hoe vaak de verschillende wijken het nieuws haalden. (Costera Meijer, 2010)

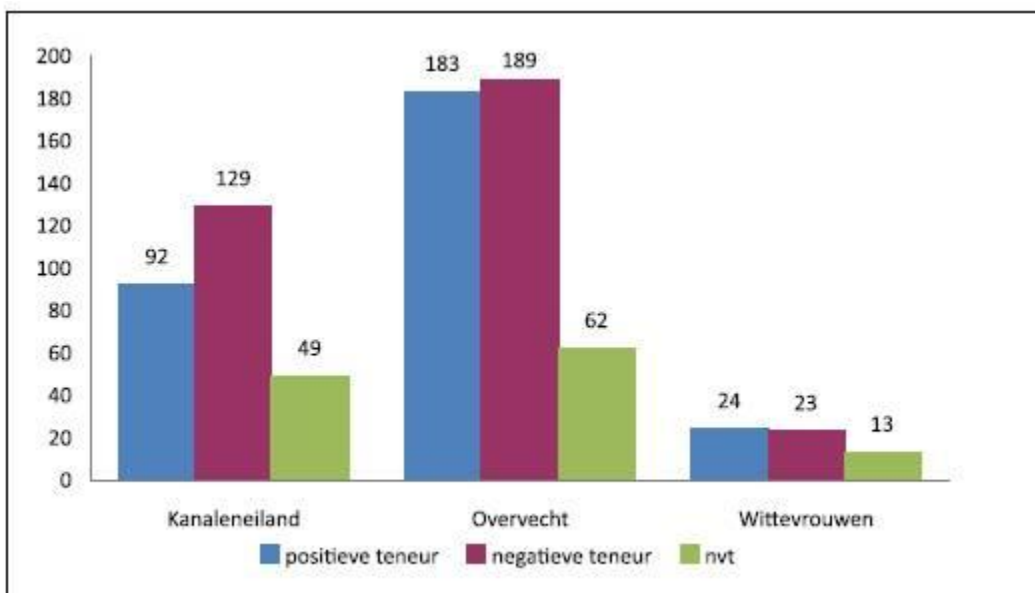
Figuur 1. Het aantal keer dat de desbetreffende wijk genoemd wordt, verdeeld in twee groepen: landelijke pers en regionale pers. Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at: <http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf> [accessed 23 september 2010]

Tekst 1. U in de wijk is Utrechts media-project over de aandachtswijken Kanaleneiland en Overvecht. Het is wijk-televisie voor beide wijken en zendt twee programma's uit op de televisiezender van de stad Utrecht (Ustad). Het is een initiatief van de woningcorporatie, RTV Utrecht en de gemeente Utrecht. Met de drie doelen: 1. Bevorderen van de sociale cohesie in de wijk 2. Verhalen brengen waarin wijkbewoners elkaar en zichzelf in herkennen en 3. Het tv-programma U in de wijk dient als informatiebron voor de woningcorporaties en overheden.

De conclusie uit het hier boven beschreven onderzoek is te vinden in Figuur 1. Waaruit de conclusie is te trekken dat er veel geschreven is over Kanaleneiland en Overvecht, en veel minder over Wittevrouwen. Daarnaast is de verhouding tussen het aantal berichten ten opzichte van het aantal inwoners ook heel scheef, Kanaleneiland heeft namelijk ongeveer de helft aan inwoners dan de wijk Overvecht. Om precies te zijn 15.566 om 31.570. De conclusie die hier uit te trekken valt is dat aandachtswijken vaker in het nieuws komen dan de 'normale wijken'.

Maar als we kijken naar de inhoud van die berichten, zijn het dan echt alleen maar negatieve berichten in aandachtswijken of is dat in de 'normale wijken' hetzelfde verhaal?

Als je kijkt naar de landelijke dagbladen dan bevat iets meer dan de helft (Kanaleneiland 54%, Overvecht 56%) een negatieve toon. Bij de regionale dagbladen is dat verschil niet zoveel afwijkend want Kanaleneiland heeft daar een percentage van 48% en Overvecht een van 44%. Maar bij de artikelen over de wijk Wittevrouwen bevat 38% een negatieve toon. Om het lijstje compleet te maken zijn de percentages van de artikelen met een positieve toon voor Kanaleneiland 21% (landelijk) en 34% regionaal, voor Overvecht: 35% (landelijk) en 42%(regionaal) en voor Wittevrouwen: 40%. Ook de neutrale berichten zijn onderzocht: Kanaleneiland: 25% (landelijk) en 18% (regionaal), voor Overvecht: 9% (landelijk) en 14% (regionaal) en voor Wittevrouwen: 22%. (Costera Meijer, 2010)

Figuur 2. De 'toon' van de verschillende berichten: positief, negatief of neutraal.

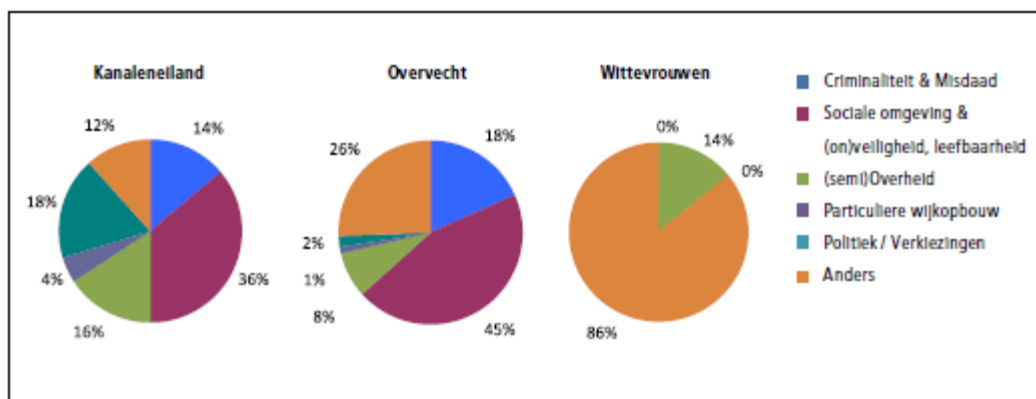
Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at:

<http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf>
[accessed 23 september 2010]

Als alle resultaten van de positieve, negatieve en neutrale berichtgeving van de aandachtswijken en de 'normale wijken' met elkaar vergeleken worden kan daar als conclusie worden getrokken dat er geen verschil tussen zit in de verhouding negatieve, positieve en neutrale berichten. Toch zeggen de

bewoners van de aandachtswijken dat ze veel meer 'last' hebben van de negatieve berichtgeving over hun wijk dan de mensen van de 'normale wijk'. Hoe zou dit kunnen komen?

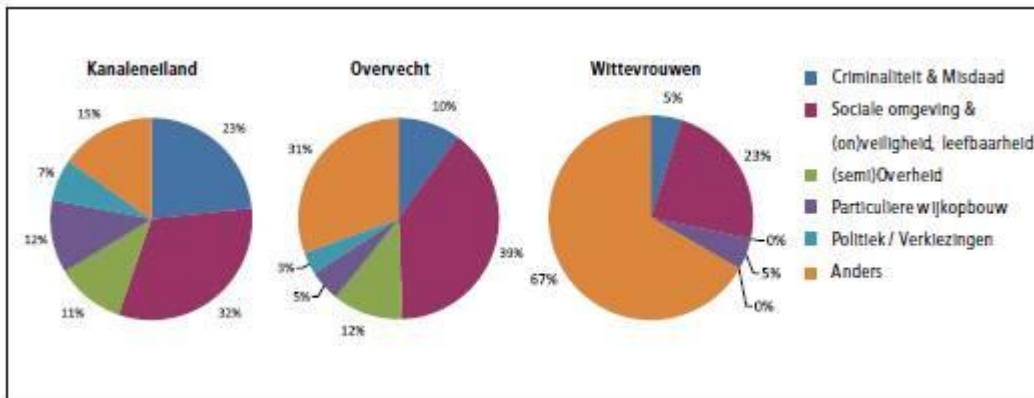
Om te kunnen verklaren waarom de bewoners van de zogenoemde probleemwijken meer nadelige effecten hebben van de negatieve berichten, moet er misschien dieper ingegaan worden op de specifieke onderwerpen die in de verschillende artikelen besproken worden. Want misschien zijn de berichten wel positief maar gaan die berichten over onderwerpen die een negatief imago hebben. Met imago bedoelen we hier 'hoe het lijkt/hoe het overkomt' (identiteit is zoals iets is, en imago is hoe iets lijkt). Bijvoorbeeld een bericht waar in staat dat de misdaad cijfers dalen. Het is een positief bericht, maar het betekent wel dat er veel sprake is of was van veel misdaad. De verschillende thema's waarin onderscheid gemaakt wordt zijn: criminaliteit&misdaad, sociale omgeving&(on)veiligheid&leefbaarheid, particuliere wijk-opbouw, politiek/verkiezingen en anders.

Figuur 3. De verschillende genoemde thema's in krantenartikelen in de landelijke dagbladen.
 Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at: <http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf> [accessed 23 September 2010]

In de landelijke dagbladen (figuur 3) gaan de meeste berichten in de aandachtswijken over de sociale omgeving&(on)veiligheid&leefbaarheid. Ook de berichten die over de politiek&verkiezingen gaan, hebben als onderwerp de veiligheid (of onveiligheid) en leefbaarheid. Als je dus alle onderwerpen die een negatief imago hebben bij elkaar optelt is dat bijna de complete 360 graden van een cirkel. De verschillende categorieën zorgen samen (maar ook alleen) voor een eenduidig beeld over beide aandachtswijken. In vergelijking met de berichten over de 'normale wijk' Wittevrouwen, daar bestaat net iets meer dan ¼ deel uit berichten met een negatief imago.

Bij de regionale dagbladen is de verdeling niet veel anders qua variatie (zie figuur 4), terwijl die meestal toch veel dichter op het nieuws zitten. Beide aandachtswijken zijn beide ook weer goed te onderscheiden in de verschillende categorieën, terwijl de wijk Wittevrouwen voor bijna 45% onder het kopje anders valt. (Costera Meijer, 2010)

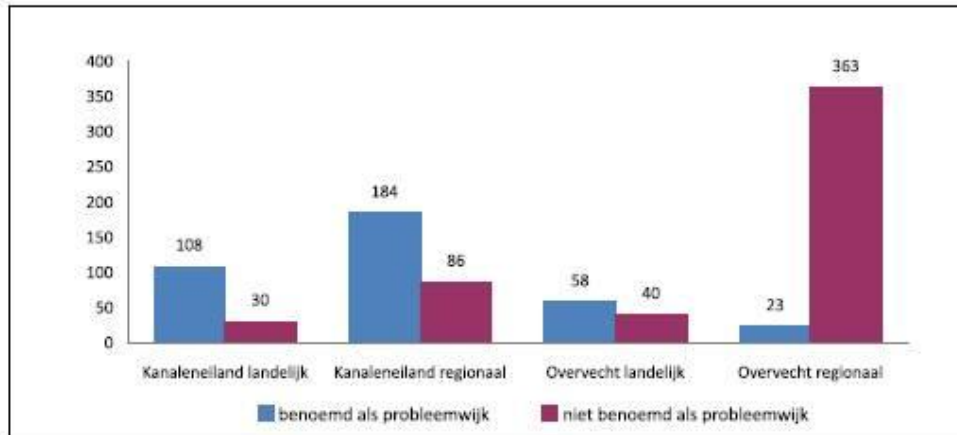
Figuur 4. De verschillende genoemde thema's in krantenartikelen in de regionale dagbladen.
 Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at:
<http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf> [accessed 23 september 2010]

Als je beide aandachtswijken met elkaar vergelijkt, dan zitten er wel verschillen in de hoeveelheden artikelen per onderwerp. Zo is er in Overvecht meer geschreven wat onder het kopje anders valt, een verklaring hiervoor is dat er veel wordt geschreven over de daar in de wijk opgegroeide Kytman die in die jaren erg populair was en ook een hardloopwedstrijd van 10.000m vindt er plaats. Ook is Overvecht een stuk groter en wonen er twee keer zoveel mensen dan in Kanaleneiland. Maar als conclusie kan je wel trekken dat er qua verdeling over de verschillende categorieën niet veel anders wordt geschreven in de landelijke als in de regionale dagbladen.

Ook is het belangrijk om te kijken waarmee de verschillende categorieën worden ingevuld, dus waarover gaan de negatieve berichten. Als er bijvoorbeeld naar de categorie 'criminaliteit & misdaad' gekeken wordt kan er over uiteenlopende onderwerpen geschreven worden, van fietsendiefstallen tot jeugdbendes. Beide berichten zijn negatief, maar berichten over jeugdbendes wegen veel zwaarder dan berichten die gaan over fietsendiefstal. Als je krantenartikelen van alle drie de wijken met elkaar vergelijkt op het soort problemen dat er per wijk voorkomt, kom je tot de conclusie dat de wijk Wittevrouwen twee grote problemen kent namelijk: de verkeerssituatie is niet overzichtelijk en kan op sommige plekken leiden tot gevaarlijke situaties en er zijn te weinig parkeerplekken voor auto's en fietsen. Dit zijn hele andere problemen dan de problemen die spelen Kanaleneiland en Overvecht, hier heb je problemen die te maken hebben met jeugdbendes die zo ver gaan dat ze zelfs politie in elkaar slaan, maar ook vele overvallen die gepleegd worden. Dit verschil verklaard al een heleboel waarom de berichtgeving een veel negatievere lading heeft bij de aandachtswijken dan bij de 'normale wijken'.

Als er nog een keer met een kritisch oog naar de verschillende artikelen wordt gekeken, valt er nog iets op. Er wordt in verscheidene berichten wel een positieve invalshoek gekozen. Maar desondanks dat voert de negativiteit toch de boventoon. Door op deze manier ook de positievere berichten naar voren te schuiven op een negatieve manier blijft er een negatief beeld plakken aan de aandachtswijken. Een voorbeeld is de indeling van een krantenartikel in De Telegraaf op 10 juni 2008: *De aanpak van overlastgevende kinderen in de Utrechtse probleemwijk Kanaleneiland, door ze 's avonds naar huis te sturen, werkt boven verwachting, al is er nog een lange weg te gaan.*

Ook helpt het gebruik van bepaalde termen niet mee aan het positief benaderen van berichten, daarmee worden termen bedoeld als: probleemwijk, achterstandswijk, prachtwijk of Vogelaarwijk. Om een goede voorstelling daarvan te kunnen maken is in de onderstaande grafiek de verschillende resultaten daarvan weergegeven.

Figuur 5. Aantal keer dat de wijken 'probleemwijk' genoemd worden in een krantenartikel, gesplitst in landelijk en regionaal. Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at: <http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf> [accessed 23 september 2010]

De conclusie die tot nu toe getrokken kan worden uit de verschillende berichten in de landelijke bladen is dat als men die kranten volgt er een negatief eenduidig beeld ontstaat over de wijken Kanaleneiland en Overvecht en dus over probleemwijken. De regionale kranten proberen door het belichten van een aantal berichten over wijk-opbouw en verschillende andere fysieke-projecten de wijken wat positiever te benaderen. Maar dat resulteert niet in een positievere berichtgeving volgens de bewoners van de aandachtswijken. Een probleem of een oorzaak die naar voren komt is dat de berichten steeds van één kant bekeken worden, en dit is vaak niet de kant die de bewoner in de wijk omschrijft. Hierdoor is een tegengeluid nooit hoorbaar, en is er dus ook eigenlijk geen positieve kant mogelijk.

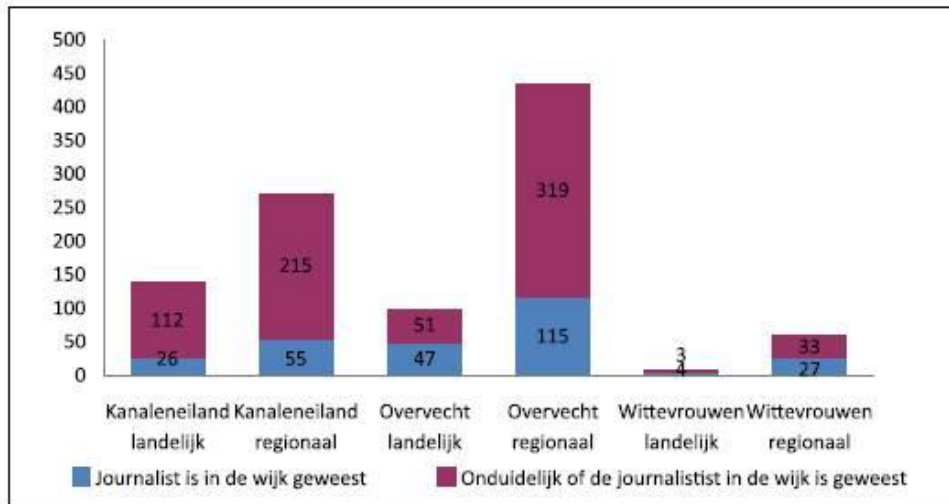
Ook de samenhang tussen verschillende artikelen is soms ver te zoeken. Als artikelen die over een zelfde flatgebouw gaan, waarvan de ene positief is en de ander negatief is, allemaal in een ander nieuws-frame geplaatst zijn zal de lezer nooit het verband tussen beide vinden. Dit zorgt er ook voor dat alleen de dominantere (en daarbij vaak negatieve) berichtgeving blijft hangen. Beide komen trouwens voor in zowel de landelijke als regionale media, dit betekend dat als men er dicht op zit, er nog steeds een grote complexiteit speelt in een wijk.

Een andere methode om erachter te komen hoe het komt dat er veel minder gevarieerd en negatiever over aandachtswijken wordt gesproken kan liggen aan de relatie tussen de journalisten en de wijken waarover zij schrijven, zijn zij eigenlijk wel goed genoeg betrokken om er op een goede manier over te kunnen schrijven?

Als men vanuit dat perspectief gaat kijken naar de verschillende artikelen blijkt dat er maar in 1 op de 5 gevallen duidelijk in het artikel naar voren komt dat de journalist daadwerkelijk in de wijk geweest is. Er worden veel vaker reportages gemaakt vanuit de 'normale wijk' Wittevrouwen dan uit de twee

probleemwijken, de enige verklaring voor dit resultaat kan zijn dat het een aantrekkelijk gebied is voor de journalisten zelf om te wonen. (Costera Meijer, 2010)

Figuur 6. De aantal keren dat de journalist de wijk is in geweest, verdeeld in landelijk, regionaal.

Bron: Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevsie. Available at: <http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevsie.pdf> [accessed 23 september 2010]

Een laatste punt waarnaar gekeken kan worden is de wijkbewoner zelf, wordt er eigenlijk wel naar hun geluisterd? In ongeveer 30% van de gevallen wel, maar dat betekent dat in de overige 70% van de artikelen de wijkbewoner niet aan het woord komt. Terwijl in 55% van de gevallen een wijkbewoner uit een 'normale wijk' wel aan het woord komt, terwijl bewoners uit aandachtswijken ook hun mening of kant op het verhaal willen laten horen. Niet dat altijd de wijkbewoner aan het woord hoeft te komen, maar uit onderzoek blijkt dat als de wijkbewoner aan het woord komt het bericht een positievere kant krijgt. Dit komt vooral door de verschillende meningen/kanten die op deze manier naar boven komen en er dus meer kanten van het bericht zichtbaar wordt. Als de kijker op de wijk door de bewoners niet naar voren komt en telkens wordt genegeerd dan wordt het nieuws dat over de wijk naar voren komt ook telkens verkeerd geschetst. (Costera Meijer, 2010)

Hoe reageren de bewoners eigenlijk op de artikelen die over hun 'probleemwijk' geschreven worden? Vinden zij dat verscheidene problemen veroorzaakt zijn door de artikelen en dat de oplossing misschien ook in een artikel ligt, of juist in het niet aanwezig zijn van de artikelen?

De bewoners uit aandachtswijken erkennen dat er daadwerkelijk problemen zijn in hun wijk, maar ze zien ook de positieve kanten van hun wijk. Kanten die in de media eigenlijk nooit belicht worden, en ze laten dan ook weten dat de media een belangrijke rol speelt in de slechte naam die hun wijk krijgt. Waar vooral veel aan wordt geërgerd is de manier waarop de media de Marokkaanse jongeren belicht, het lijkt daardoor net alsof er maar 1 soort Marokkanen in de wijk wonen. Marokkaanse bewoners hebben hier hinder door, en de niet-Marokkanen vinden dat de Marokkaanse jongens wel genoeg aandacht krijgen. Kortom, de bewoners zijn het eigenlijk allemaal met elkaar eens. De wijk waarin zij wonen heeft inderdaad problemen, problemen die dan vaker voorkomen dan in andere wijken. Maar het feit dat

deze problemen en de wijk maar van één kant belicht worden door de media, is hun een doorn in het oog.

De doorgaande stroom van negatieve publiciteit doet wat met de mensen. Het blijkt ook dat de negatieve publiciteit op een wijk de bewoners een lager zelfvertrouwen geeft. Ook blijkt het dat deze negatieve artikelen leidt tot het anders behandelen van personen. Ook hebben de bewoners constant het gevoel dat ze zich voor hun wijk of hun wijk moeten bewijzen. En in de ergste gevallen hebben ze te maken met familie en vrienden die niet meer op bezoek willen komen door de verhalen die de rondte gaan. Negatieve berichtgeving heeft dus verstrekkende gevolgen, voor de wijk en haar bewoners.

Conclusie

Sinds 2000 probeert de politiek bepaalde wijken uit het slop te helpen, die te kampen hebben met een concentratie van problemen. De zogenoemde aandachtswijken. Ook de media geeft deze wijken nu extra aandacht. Al snel ontstond een nieuwe naam: probleemwijken. Met beide woorden bedoelt men hetzelfde, alleen worden ze onjuist gebruikt, en kan je er twee verschillende betekenissen aan geven. Met het politieke begrip aandachtswijken bedoelt men wijken die te maken hebben met een concentratie van problemen. Problemen op het gebied van leefbaarheid, sociale onrust, onveiligheid en criminaliteit. Onder deze problemen vallen bijvoorbeeld ook zaken als (weinig) geld, mishandeling, en andere problemen die zich achter de voordeur afspelen. Het begrip aandachtswijk wordt vooral door politici en ambtenaren gebruikt. De term probleemwijk heeft een stuk negatiever imago, dit komt vooral omdat het vaak gebruikt wordt in combinatie met criminaliteit en onveiligheid, en een stuk minder met de problemen die zich achter de voordeur afspelen. Het door de media uitgevonden, en dus meer algemeen toegepaste woord "probleemwijk" heeft duidelijk een negatiever imago. De genoemde oorzaken die het grote gedeelte negatieve berichten veroorzaken worden hierna op een rijtje gezet. Er wordt in aankomend stuk tekst alleen ingegaan over hoe de negatieve berichtgeving ontstaat. Er worden wel positieve berichten geschreven, alleen daar wordt in deze tekst niet verder op ingegaan.

Journalisten gaan er van uit dat hun lezers dezelfde achtergrond informatie hebben over het onderwerp, terwijl dit lang niet altijd het geval is. Dit geldt zeker voor het onderwerp probleemwijken. Veel mensen kennen de achtergrond niet van deze buurten. Probleemwijken, ja daar hebben ze veel last van hangjongeren, maar waarom die jongeren daar hangen. En dat het waarschijnlijk te maken heeft met het feit dat er niet veel andere dingen te doen zijn weten ze niet. Als er bijvoorbeeld meer wijkbewoners aan het woord gelaten worden, kan ook hun mening worden genoemd. Dat maakt een bepaald krantenartikel ook veelzijdiger, waardoor het een stuk realistischer kan worden. Doordat er dan meerdere meningen zijn, krijgt de lezer ook de mogelijkheid om zijn mening over het bepaalde onderwerp te vormen op basis van meerdere visies uit het artikel. Maar dat betekent dat journalisten en andere mensen die artikels schrijven over de aandachtswijken wel naar de verschillende wijken moeten gaan. In vergelijking met de zo genoemde 'normale wijken' (hiermee worden de niet-aandachtswijken bedoeld) gebeurt dit in aandachtswijken maar heel af en toe.

Als journalisten dan wel een keer de wijk intrekken voor een observatie, dan brengt dit ook niet altijd een positief bericht met zich mee. Want bij een observatie heeft men meestal een manier voorbereid hoe ze de observatie gaan aanpakken. Deze aanpak ontstaat doordat er gebruik gemaakt is van voorselectie en voor-interpretatie. Daarin is er bijvoorbeeld gekozen voor het gebruik van een bepaald

woord, wat misschien een negatief imago heeft. Ook als er geen observatie plaats vindt maar er wel gebruik wordt gemaakt van een aantal woorden in een bepaald artikel waarvan die woorden een negatief imago dragen kan een artikel dat eigenlijk een positieve boodschap heeft negatief opgevat worden.

Uit voorgaande conclusies blijkt hoe journalisten en andere media onbewust wel degelijk invloed hebben op de negatieve aandacht die de wijken krijgen. En deze negatieve aandacht brengt ook allerlei gevolgen met zich mee. Bewoners van aandachtswijken beseffen dat anderen hun wijk als negatief bestempelen, hoewel dit misschien niet overeenkomt met hun ervaring. Als er vervolgens over 'hun' wijk gepraat wordt, slaat dat eigenlijk ook op henzelf. Ook dat ze constant aan al hun familieleden en kennissen moeten uitleggen dat hun wijk helemaal niet zo slecht is – immers, wie geeft toe in een buurt te wonen met veel problemen, maakt hen moe. Sommige mensen durven niet eens meer bij de bewoners van een zogenoemde 'probleemwijk' op visite te komen. Een ander probleem dat een negatief imago van een wijk met zich mee brengt, is dat er bijna geen mensen vrijwillig in een aandachtswijk gaan wonen. De meeste komen er terecht doordat er een betaalbaar huis is. Dit heeft tot gevolg dat er ook geen andere mensen met een iets hoger inkomen de wijk intrekken, en de mensen die een ander huis kunnen betalen uit de wijk trekken. Dit is slecht, want dit leidt bijvoorbeeld tot minder contact met burens, huurwoningen steken mensen minder aandacht in en verloedering van de buurt.

Maar hoe berichten geïnterpreteerd worden ligt natuurlijk niet alleen aan de journalist. Elk individu heeft namelijk een andere levenservaring, achtergrond, leefstijl en denkvermogen wat ook een invloed heeft op de interpretatie van berichten. Iedereen heeft een andere visie op een bericht, maar hoe de journalist het bericht brengt heeft ook een grote invloed op wat de uiteindelijke visie van de lezer op het bericht wordt.

Als conclusie kan dus gesteld worden dat media-aandacht over het algemeen helemaal niet goed is voor een aandachtswijk, doordat het veelal negatief gekleurd is. Door die negatieve aandacht wordt een aandachtswijk (of een wijk met problemen) ook echt een probleemwijk. Een oplossing voor dit probleem is moeilijk te vinden. De media lijkt de zaak van één kant te belichten, waardoor de stroom negatieve berichten toeneemt. Immers, ook objectieve journalisten hebben een mening. Door beter onderzoek vanuit de media kunnen meer kanten van het verhaal over aandachtswijken worden bekeken. Dit heeft tot gevolg dat zowel bewoners als omwonenden een beter beeld krijgen, en zich er ook naar gaan gedragen. Een aandachtswijk is niet per sé een probleemwijk en hoeft het ook niet te worden.

Bronnenlijst

Costera-Meijer, I. (2010). Een leesbare wijk, de impact van wijktelevisie. Available at: <http://www.uindewijk.nl/data/downloads/PDF%20Een%20leesbare%20wijk%20-%20De%20impact%20van%20wijktelevisie.pdf> [accessed 23 september 2010]

Biltereyst, D. (2000). *Realiteit en Fictie: Tweemaal hetzelfde?* Available at: http://www.knooppunt-democratie.org/uploadedFiles/KBS-FRB/Files/NL/PUB_1125_Realiteit_en_fictie.pdf [accessed 2 oktober 2010]

Uce, V. & Schueremans, S. & Swert, K. de (2006). Dat was Het Nieuws: Een onderzoek naar de invloed van de vernieuwingsoperatie van 2004 op de nieuwsinhoud. Available at: <http://webhost.ua.ac.be/psw/pswpapers/PSWpaper%202006-05%20volkan%20uce.pdf>

Boers, J., Steden, R. van & Boutellier, H. (2008). *Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. Een kwantitatieve studie onder inwoners van Amsterdam.* Available at: http://www.os.amsterdam.nl/pdf/2008_artikel_veiligheidsbeleving.pdf [accessed 23 september 2010]

Stam, R. (2009). Wijken problemen in probleemwijken? *Onderzoek naar de verplaatsing van wijkproblematiek als gevolg van herstructureren.* Available at: <http://geography2.ruhosting.nl/masterthesis/scripts/StamRuben.pdf>

Sterke, M. De. (2008). *Almachtige media of toch maar beperkt.* Available at: <http://desterke.wordpress.com/tag/injectienaald-theorie/>

Kreij, R. De (2007). Succesvolle integrale wijkaanpak. Uit *Sprank* nummer 4 jaargang 1, pagina 6-9.

Ginneken, J. van. (1996). *De schepping van de wereld in het nieuws. De 101 vertekeningen die elk 1 procent verschil maken.* (1^e druk). Waddinxveen: AlphaZet prepress.

Biltereyst, D. & Peeren, Y. (2003). *Nieuws, Democratie & Burgerschap. Onderzoek over hedendaagse nieuwsmedia.* (1^e druk). Gent: Academia Press Wetenschappelijke Uitgeverij

Musterd, S. & Osterdorf, W. (2009). *Problemen in wijken of probleemwijken?* (1^e druk). Assen: De Koninklijke Van Gorcum BV.

Fauconnier, G. (1992). *Mens en media. Een introductie tot de massamedia.*(3^e druk). Leuven - Apeldoorn: Garant Uitgevers N.V.

Raaij, F. Van, Schuijt, G., Stappers, J., Wieten, J., Woerkum, C. Van & Linden, C. Van der. (1994). *Communicatie & informatie, een stand van zaken.* (1^e druk). Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.